

jat. 30/12-68

M

HALIKKO MUNTOLA ISORIIHENMÄKI

Kaivauskertomus

Anja Sarvas 1968

Halikon Muntolan Isoriiehenmäen viikinkiaikaisen polttokenttäkalmiston kaivauskertomus. Kaivaus suoritettiin heinäkuussa 1968. Kertomukseen liit-
tyy 9 karttaa, valokuvat 33822-33830 sekä esineet
KM 17705:1-575.

Paikalta on aikaisemmin löydetty seuraavat esineet:

KM 13790 (keihäänkärki ja kilvenkupura)
sekä mahdollisesti hevosenkenkäsöljen
puolikas (Turku 8095) ¹⁾

KM ~~17705~~ (rannerengas), kaivausten yh-
teydessä KM:n kokoelmiin saatu 1968,
löytynyt Muntolan puutarhasta.

Allekirjoittanut sai tehtäväkseen heinäkuussa 1968 suorittaa lehtori Aino Nummilan (os. Halikko kk.) lahjoittamin varoin tutkimuksia Halikon Mustassamäessä, jossa oletettiin sijaitsevan kalmiston. Suoritettu koekaivaus ei kuitenkaan paljastanut mitään esihistorialliseen kalmistoon viittaavaa; tutkimuksia päätettiin sen tähden jatkaa tarkastamalla Halikosta saatujen irtolöytöjen löytöpaikkoja, ja tällaisen tarkastuksen yhteydessä paljastui Isoriiehenmäen viikinkiaikainen polttokenttäkalmisto.

Halikon Muntolan Isoriiehenmäki (rek. n:o 1², om. veljekset Muntola, os. Hajala) sijaitsee Immalanjoen laakson länsipuolella, noin 200 m. Muntolan talosta itään (paikan tarkemmasta sijainnista ks. Anna-Kerttu Koskimiehen inventointikertomuksen yhteydessä olevaa yleiskarttaa top.ark:ssa).

Isoriiehenmäen päällä on tasainen alue (valokuvat 1-2,3-4), jossa on muutamia suuria maakiviä; lisäksi voitiin alueella havaita melkoisesti pienempiä, turpeesta esiin pistäviä kiviä, joiden kaivaus myöhemmin osoitti kuuluvan suureen luon-

1) Ks. A.-K. Koskimiehen kert. top.ark:ssa

nonkivikkoon.

Jo ensimmäiset paikalle tehdyt kokeet osoittivat siinä sijaitsevan kalmiston. Maa oli tummaa, nokista ja sisälsi palaneita luunsiruja sekä saviastiapalasia.

Kaivaus aloitettiin kalmiston pohjoisreunasta ja aluksi palutettiin 10x4m suuruinen alue, joka kalmiston itäreunalla rajoittuu kallioon (ks. kartta 1, ruudut O-R 11-20). Ruudut olivat 1x1m suuruisia. Kiintopisteeksi valittiin iso maakivi kaivausalueen itäpuolelta. Kiintopisteen korkeus vaakittiin Karjaan-Turun radan varrella olevasta VR:n kiintopisteestä n:o 289, jonka korkeus N-60-järjestelmässä on VR:n Geoteknillisen jaoston ilmoituksen mukaan 23.25m ymp. Kaivausalueen kiintopisteen korkeudeksi saatiin sen mukaan 42.56m ymp.

Kaivausalueelta poistettiin turvekerros, josta löytyi jonkin verran palanutta luuta ja saviastian paloja sekä löytö n:o 1, rautaveitsi, ruudusta R14 (KM 17705:556). Maa turpeen ja ohuen ruokamultakerroksen alla oli karkeahkoa hietaa. Alue kaivettiin kahdessa tasossa, osittain kolmessa (ks. kartat), mutta on huomattava, että kyseessä eivät ole mitkään luonnolliset, toisistaan erottuvat kerrokset, vaan että kyseessä on ainoastaan teknillinen suoritus.

Ensimmäisessä tasossa maa oli erittäin tummaa ja nokista ruuduissa O19-20, P19-20, Q20 ja R19-20 (kartta 4). Jo tässä tasossa hahmottui ruutujen O-P 19-20 rajalla olevan paalun ympärille soikeahko kivilatomus. Juuri paalun kohdalta oli maa tummintaa. Kalmistoa sen itäreunalla rajoittavan kallion reunustalla oli maa myös erikoisen tummaa (kartta 2). Pohjoispäässä olevissa ruuduissa O11-12 paljastui aivan kaivausalueen rajalla kiveys (kartta 2), joka näytti jatkuvan ulkopuolelle. Sen tähden kaivausta laajennettiin kahdella ruudulla,

N11-12 (kartta 3), jotta voitaisiin todeta miten kiveys jatkuu. Mitään varsinaista jatkoa rakennelmalle ei kuitenkaan voitu havaita, lukuunottamatta muutamia irrallisia kiviä; ruuduista N11-12 ei tullut myöskään mitään löytöjä ja maa oli näissä ruuduissa vaaleaa hiekkaa kuten myös muissa alueen pohjoispään ruuduissa (O-R 11-12) jo heti ensimmäisessä tasossa; vain edellä mainitun kivirakennelman kohdalla se oli hieman tummempaa.

Kaivettaessa toista tasoa tuli jo ensimmäisessä tasossa heikosti erottunut soikeahko kivikehä ruuduissa O-P 19-20 selvästi esiin (kartta 7) ja ruutujen keskellä olevan paalun ympärystä oli hyvin mustaa maata, josta löytyi runsaasti saviasian palasia, palanutta luuta ja pronssiesineiden katkelmia, jotka kuitenkin olivat lähes muodotoniksi sulaneita (kuva 7, taulu 5). Ruutujen N11-12 kohdalla kaivausta ei jatkettu, koska niistä ei ollut mitään löytöjä ja maa oli steriiliä jo ensimmäisessä kerroksessa.

Kaivausaluetta laajennettiin paaluttamalla 3x4m suuruinen alue, ruudut O-R 21-23. Turpeesta tuli palaneita luita ja saviasian paloja, mutta määrä oli vähäisempi kuin ensiksi kaivettun alueen turvekerroksessa. Maa oli samanlaista hietaa kuin aikaisemmissakin ruuduissa. Ensimmäisessä tasossa (kartta 5) voitiin havaita tummempina erottuvia alueita ruuduissa O21 ja 23, P23 ja R22-23, mutta ne eivät kuitenkaan jatkuneet syvennälle. Toisessa tasossa havaittiin vain kaksi pientä tummaa laikkaa ruuduissa Q21 ja R21 (kartta 8).

Kun koko kaivausalue oli näin saatu samaan tasoon ja näkyvillä oli jo steriili hiekka, vaakittiin pohjalukemat (ei kuitenkaan niistä muutamista kohdista, joissa vielä oli tummaa maata). Alueen pohjoispäässä ruudussa Q11 pohjalukema oli 237,

alueen keskivaiheilla olevassa ruudussa Q15 lukema oli 188 ja eteläpäässä olevassa ruudussa R23 lukema oli 174 (muista ruuduista saadut luvut näkyvät kartoissa 6-8).

Tämän jälkeen kaivettiin vielä pohjaan ruuturiveistä 11-15 ne kohdat, joissa maa selvästi erottui tummana (kartta 9) ja tuloksena oli useita löytöjä. Näissä kohdissa paljastui vielä uusi kivikerros. Pohjalukema ruudussa R11 oli 249 ja ruudussa P13 224. Myös ruuduista 16-23 kaivettiin pohjaan tummat kohdat, mutta niistä ei enää tullut näkyville uutta kiveystä. Ruutujen O-P 19-20 rajalla olleen erittäin mustan alueen pohjalukema oli 166 ja ruudussa R21 olleen tumman läikän pohjalukema oli 165.

Kun koko alue (yhteensä 54m²) oli kaivettu, tehtiin alueen eteläpuolella muutamia kokeita, jotta voitaisiin todeta miten kalmisto jatkuu nyt kaivetusta osasta eteenpäin. Tarkkoja rajoja ei tietenkään pystytty määräämään, mutta joka tapauksessa todettiin kalmiston jatkuvan suunnilleen saman levyisenä kuin nyt kaivettu alue yli Isonriihenmäen tasaisen keskiosan.

Isoriihenmäen kalmiston kaivauksia tullaan jatkamaan kesällä 1969 Suomen Kulttuurirahaston Varsinais-Suomen rahaston myöntämän apurahan turvin.

Helsingissä, joulukuun 20.p:nä 1968

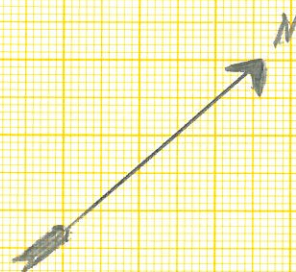

Anja Sarvas, Fil.kand.

7: 100

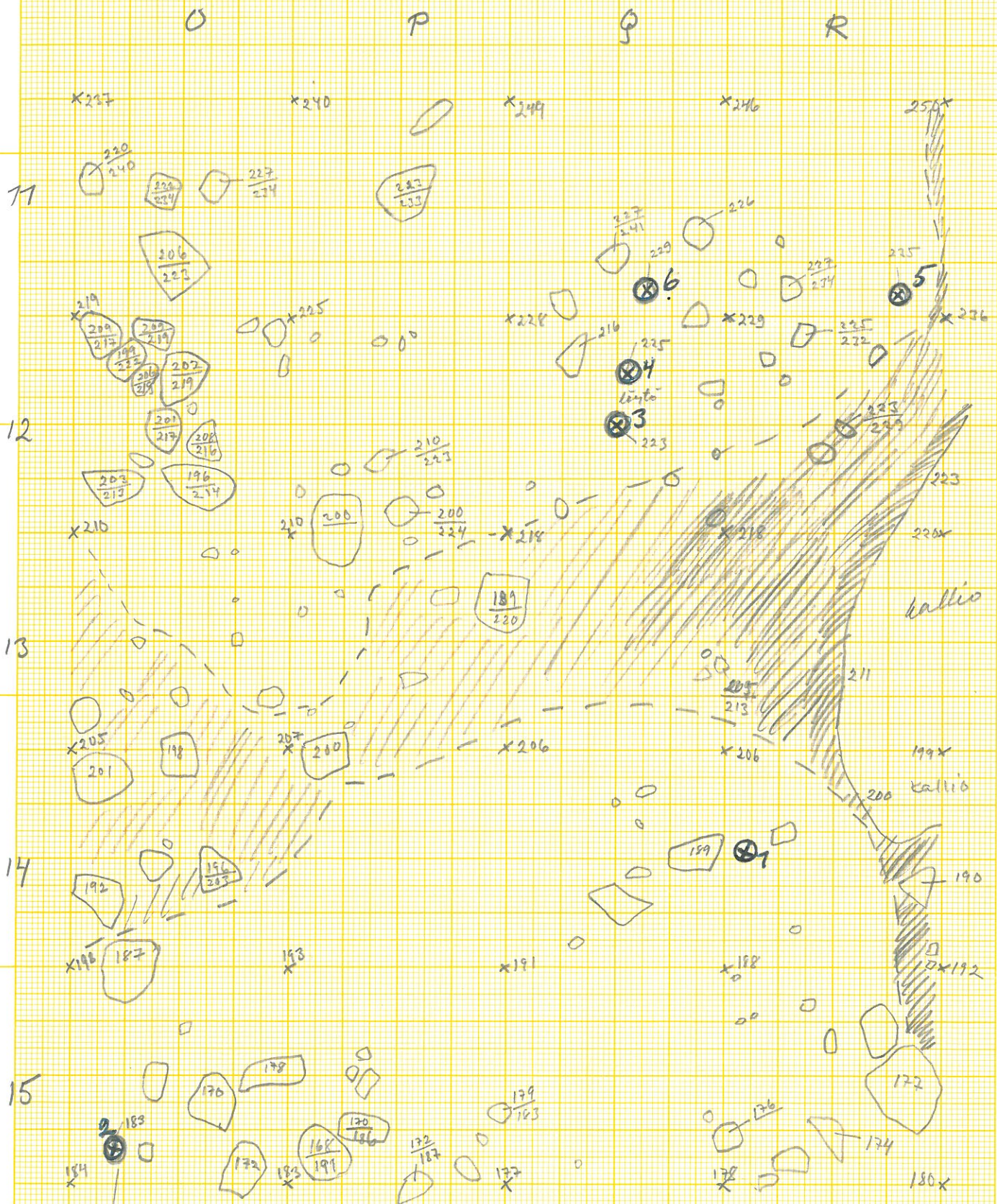
kp 139

	N	O	P	Q	R
77	x231	x232	x237	x249	x242 x245
12	x216	x212	x214	x218	x219 x228
13	x203	x204	x200	x199	x210 x213
14		x200	x201	x197	x200 x196
15		x192	x197	x187	x182 x187
16		x162	x176	x168	x171 x174
17		x159	x166	x160	x163 x164
18		x153	x154	x150	x153 x157
19		x151	x151	x148	x151 x152
20		x145	x148	x142	x161
21		x145	x143	x146	x154 x158
22		x142	x141	x147	x151 x157
23		x138	x129	x144	x152
		x137	x138	x137	x150 x161

1 taso

1:25

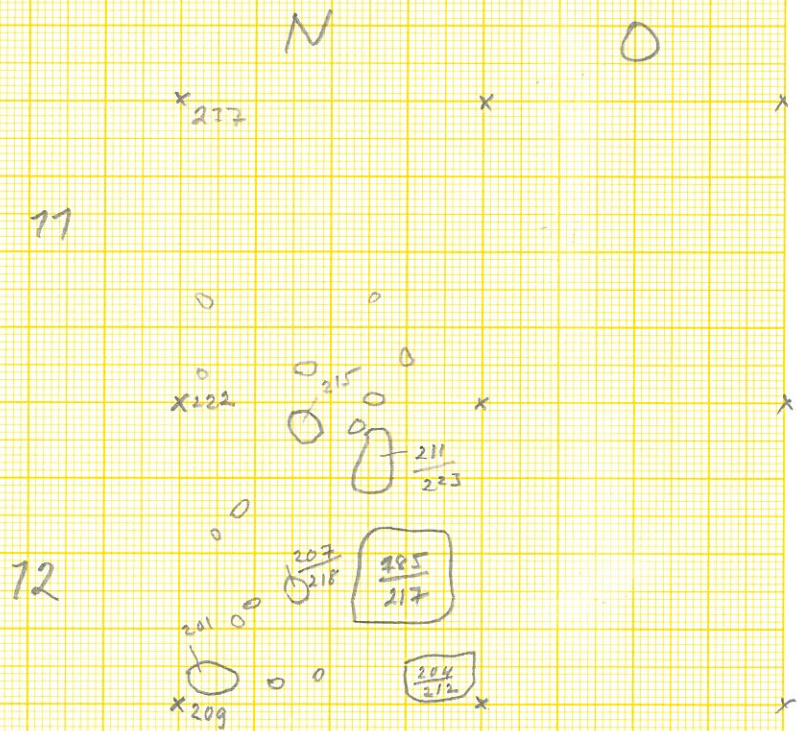
muutela Iriichenmäki

lps 139

3.

1 taro

1:25

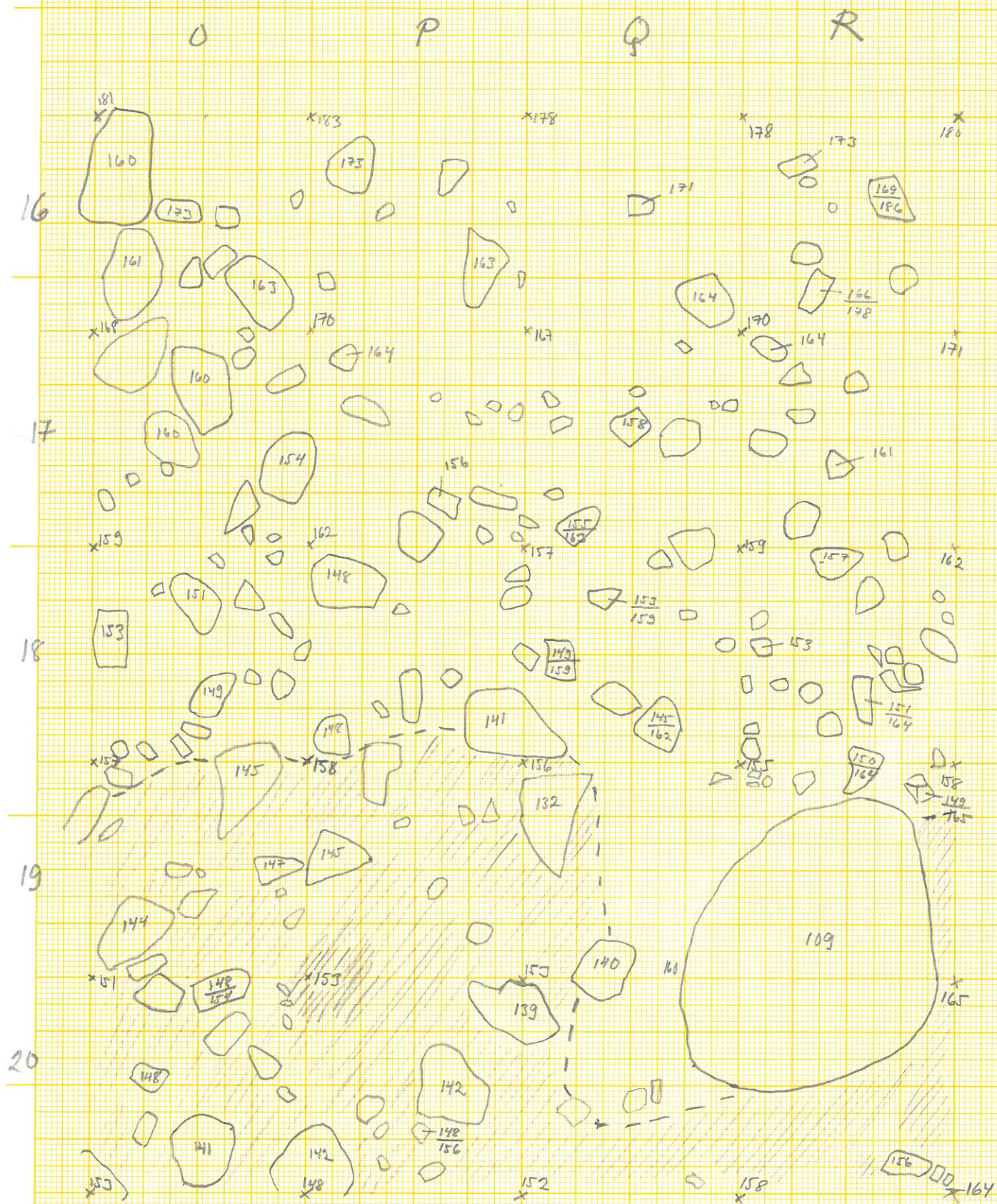
Huntola Iivähenmäki

kp 139 14.

~~Tumma~~
maata

1 taso

1:25

tam 1

7.25

O

P

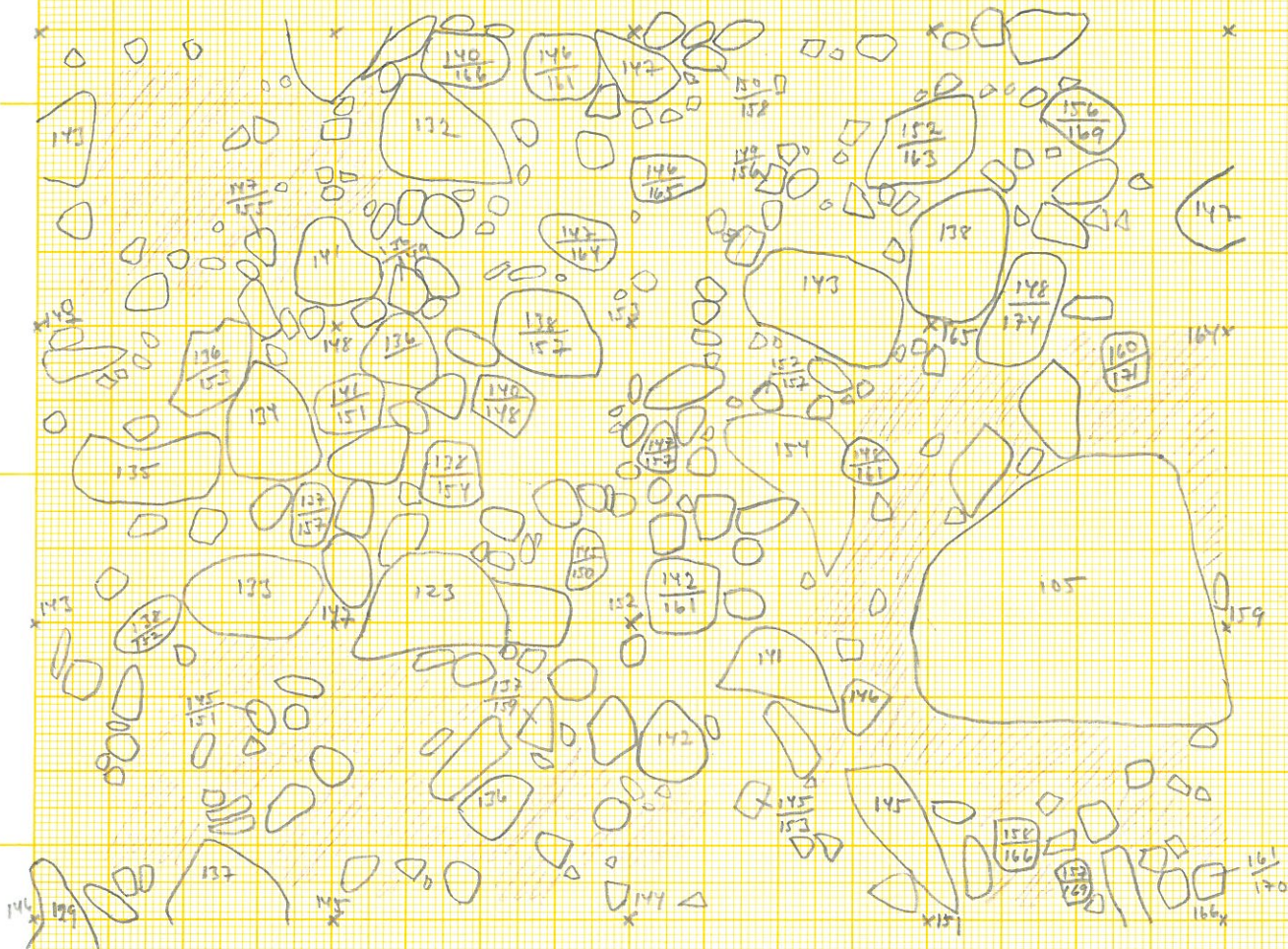
Q

R

21

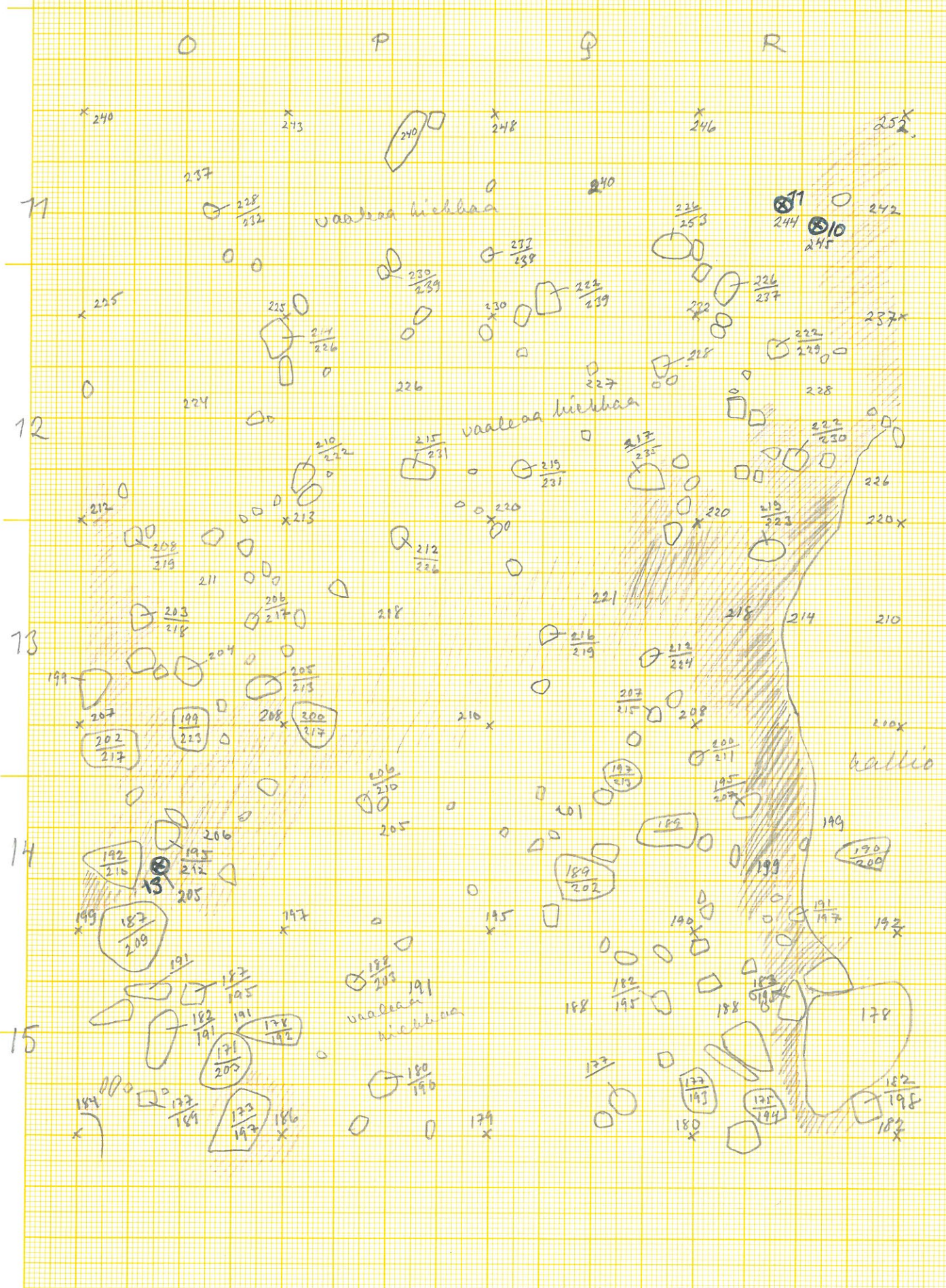
22

23

Tavo 2

7:25

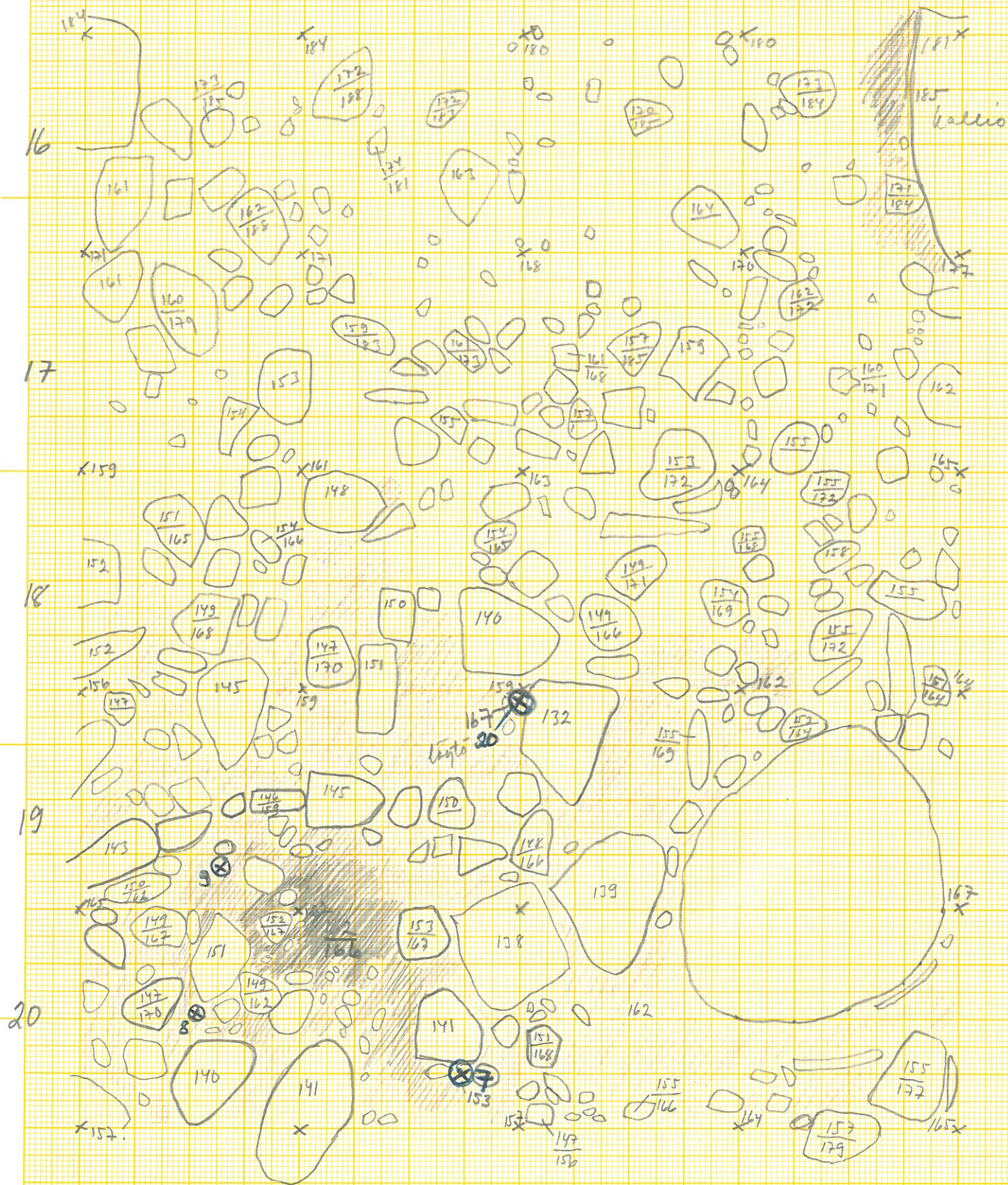

O

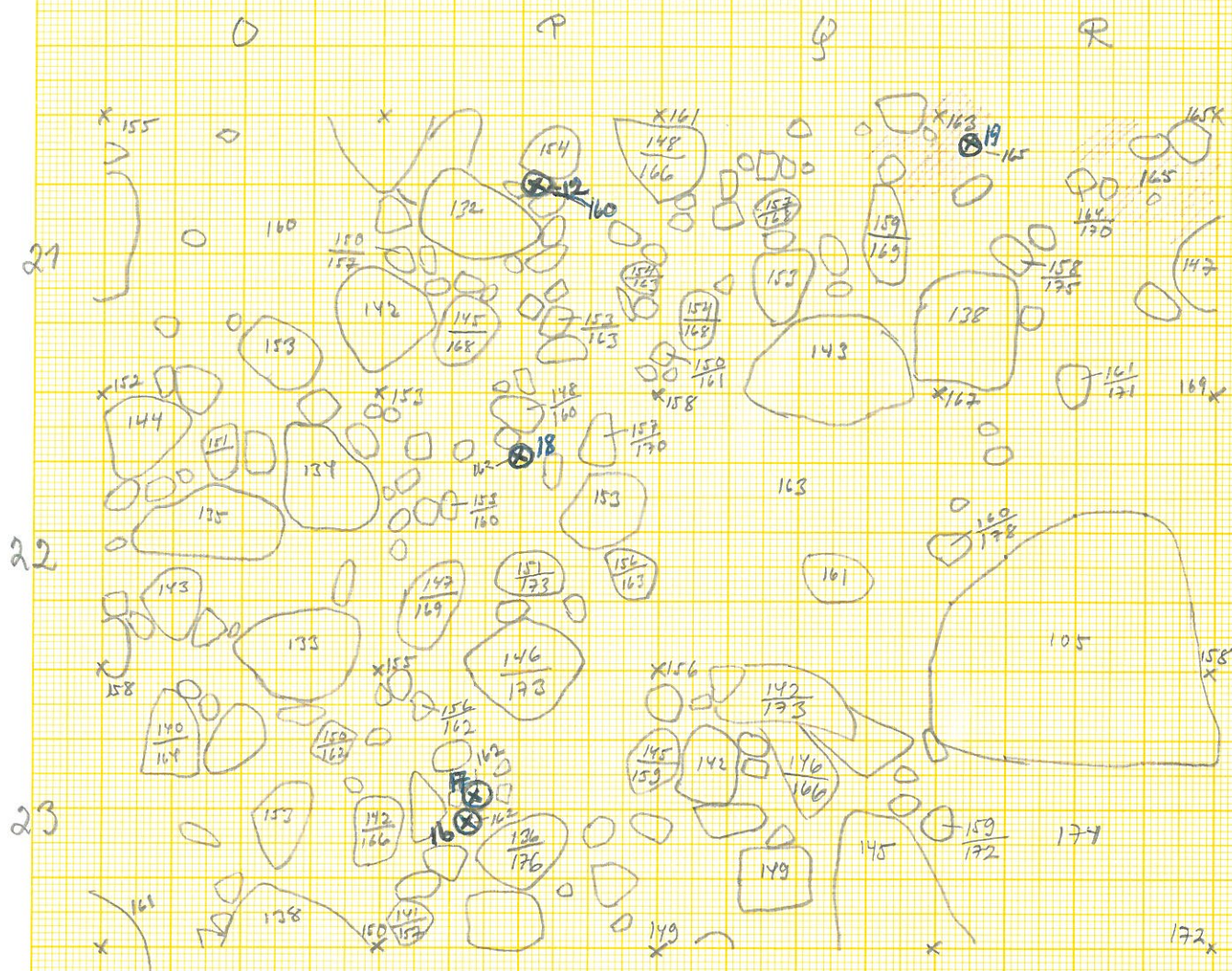
P

S

R

7:25

Muntala Isomäenmäki

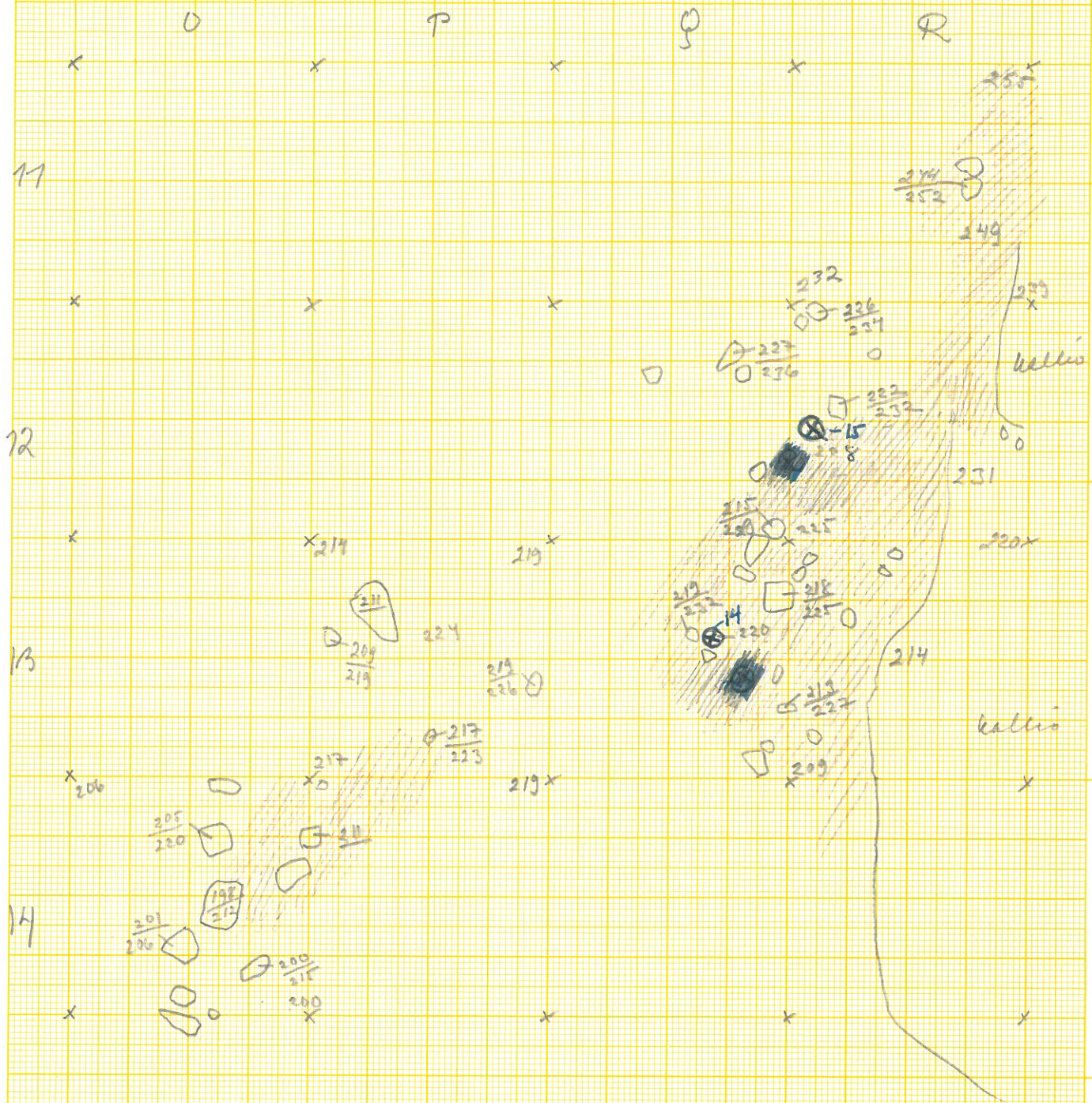
hp 139

A. 4 210x297 mm

9.

3 taso

1:25

3 tasoa vain
niin suuri jänne
tunneksi määri
ja kyttyä 2 taso

kuntakymälä
peitetty kivet
eivät tärkeitä
mitään erikoista

HALIKKO, MUNTOLA, JSORIIHENMÄKI
valokuva etelästä
miot 33822, 33823

KUVA 1.

KUVA 2

HALIKKO, MUNTOLA, JSORIHENMÄKI
 valokuva lounas-koillinen-suunnassa, kaivauksen jälkeen
 niot 33824-33825

KUVA 3.
KAIVAUSALUE TURPEEN POISTAMISEN
JÄLKEEN, SUUNTA LOUNAS-KOILLINEN
n:o 33826

KUVA 4.
KAIVAUSALUEEN POHJOISOSA TURPEEN
POISTAMISEN JÄLKEEN
n:o 33827

KAIVAUSALUEEN ETELÄPÄÄ
n:o 33828

KUVA 5.

EDELLISESSÄ KUVASSA NÄKYVÄN
MAAKIVEN VIERESSÄ OLEVA TUMMA,
KIVIEN REUNUSTAMA ALUE
n:o 33829

KUVA 6.

HALIKKO, MUNTOLA, JSORIIHENMÄKI

KUVA 7.

KAIVAUSSALVEEN ETELÄPÄÄSSÄ OLEVIENTEN
RUUTUJEN O-P 19-20 RAJALLA OLEVA
NORINEN, KIVIEN REUNUSTAMA PYÖREÄ
ALUE

n:o 33830